

НИЙЛ ГЕЙМЪН СЛЪНЧЕВАТА ПТИЦА

Превод от английски: Росица Панайотова, 2007

chitanka.info

Имаше едни богати и шумни сноби от Епикурейския клуб. Те определено знаеха как да се забавляват. Бяха петима.

Единият беше Огъстъс Двуперко Маккой, голям за трима, изяждащ храна за четирима и изпиващ пиене за петима. Прадядо му беше основал Епикурейския клуб с учредяване на тонтината^[1], която, както му беше редът, беше положил всички усилия да събере изцяло.

Вторият — професор Мандалей, дребен, нервен и сив като призрак (може да беше и призрак; и по-странни неща се случваха), който не пиеше нищо друго, освен вода, и ядеше куклени порции в чаени чинийки. Но пламенното увлечение не е задължително за гастронома, а и Мандалей винаги оценяваше по достойнство всяко ястие пред себе си.

Третата беше Вирджиния Буут, която пишеше критики за ястия и ресторанти и някога била голяма красавица, но сега беше грандиозна и великолепа развалина, която се наслаждаваше на развалянето си.

Четвърти беше Джаки Нюхаус, потомък (по майчина линия) на великия любовник, любител гастроном, цигулар и дуелист Джакомо Казанова. Също като знаменития си праотец Джаки Нюхаус беше разбил своя дял дамски сърца и беше изял своя дял от велики ястия.

И пети беше Зебедея Т. Кроукръсъл, който беше единственият напълно разорен епикуреец: идваше небръснат от улицата, когато клубът се събираше, с преполовена бутилка долнокачествено пиене, без шапка и без палто, а прекалено често и без риза, но ядеше с повече апетит от всички останали.

Огъстъс Двуперко Маккой говореше...

— Издохме всичко, което може да се изяде. — В гласа му имаше съжаление и прикрита тъга. — Ядохме лешояд, къртица и плоден прилеп.

Мандалей се консултира с тетрадката си.

— Лешоядът имаше вкус на разложен фазан. Къртицата имаше вкус на трупен червей. Плодният прилеп забележително наподобяваше на вкус подсладено морско свинче.

— Ядохме какопо, ай-ай и гигантска панда...

— О, онова варено месо от панда — въздъхна Вирджиния Буут и слюнките ѝ потекоха при този спомен.

— Ядохме дори някои отдавна изчезнали видове — допълни Огъстъс Двуперко Маккой. — Ядохме светкавично замръзнал мамут и

гигантски патагонски ленивец.

— Ех, да се бяхме добрали до мамута малко по-бързо... — въздъхна Джаки Нюхаус. — Сега разбирам защо косматите слонове са били толкова бързи, след като хората веднъж са ги опитали. Аз съм човек с изискан вкус, но една хапка ми беше достатъчна да си мисля единствено за сос за барбекю „Канзас Сити“, а и какви ли биха били онези ребра, ако бяха пресни.

— Нищо му нямаше. Много важно, че беше престоял в леда някое и друго хилядолетие — вметна Зебедея Т. Кроукръсъл и се ухили. Зъбите му бяха криви, но остри и здрави. — Във всички случаи обаче разумният човек предпочиташе добрия стар мастодонт. Мамут се ядеше, когато не се намираше мастодонт.

— Ядохме сепия и гигантска сепия, и сепия от филм на ужасите — продължи Огъстъс Двуперко Маккой. — Ядохме леминги и тасманийски тигри. Ядохме райска птица, овесарка и паун. Ядохме делфинова риба (която не е бозайникът делфин) и гигантска морска костенурка, и носорог от Суматра. Ядохме всичко, което можеше да се изяде.

— Глупости. Стотици са нещата, които още не сме опитали — възрази професор Мандалей. — Хиляди навярно. Помислете си само още колко видове бръмбари не сме опитали.

— О, Манди — въздъхна Вирджиния Буут. — Когато си опитал един бръмбар, си опитал всичките. А и ние опитахме неколкостотин вида. Торните бръмбари поне си струваха.

— Грешиш — възрази Джаки Нюхаус, — струваха си топките тор. Самите бръмбари бяха рядко неизключителни. Но ти разбирам мисълта. Превзехме върховете на гастронимията, спуснахме се до дълбините на дегустацията. Ние сме космонавти в изследването на невъобразимите светове на наслаждението и гастронимията.

— Вярно, вярно, вярно — каза Огъстъс Двуперко Маккой. — Епикурейците се събират всеки месец от сто и петдесет години насам, както е било по времето на баща ми, по времето на дядо ми и по времето на прадядо ми, но сега си мисля, че трябва да закрием клуба, защото не остана нищо, което не сме яли, ние или нашите предшественици.

— Защо не съм била там през двайсетте, когато в менюто законно е имало човешко — въздъхна за пореден път Вирджиния Буут.

— Само след екзекуция на електрическия стол — допълни Зебедея Т. Кроукръсъл. — Беше вече полуизпържено, препечено и хрускаво. След това никой от нас дълго време не яде свинско, с изключение на един, който и дотогава не си падаше, а и той не след дълго напусна.

— О, Кръсти, *защо* непрекъснато се правиш, че си бил там? — попита с прозявка Вирджиния Буут. — Всички виждат, че не си чак толкова стар. Не може да си на повече от шейсет, даже като се вземат предвид пораженията от живота на открито в канавките.

— О, той руши много успешно — каза Зебедея Т. Кроукръсъл. — Но не толкова успешно, колкото си мислиш. Както и да е, има още куп неща, които не сме яли.

— Назови поне едно — подкани Мандалей и вдигна молив, за да го запише в тетрадката.

— Ами например слънчевата птица от Слънчевия град — каза Зебедея Т. Кроукръсъл. И им се ухили с кривите си, но остри зъби.

— Никога не съм я чувал — сви рамене Джаки Нюхаус. — Нещо си измисляш.

— Аз съм я чувал — обади се професор Мандалей, — но в друг контекст. Пък и тя е измислена.

— Еднорозите също са измислени — вметна Вирджиния Буут — но, о, боже, колко вкусен беше онзи бут алангле от еднорог. Малко приличаше на конско, малко на козе и стана още по-хубав с каперсите и суровите пьдпьдъчи яйца.

— В един от протоколите на Епикурейския клуб от предишните години има нещо за слънчевата птица — каза Огъстъс Двуперко Маккой. — Но вече не си спомням какво беше.

— Пише ли каква е била на вкус? — попита Вирджиния.

— Май не — намръщи се Огъстъс. — Ще трябва да проверя старите томове.

— Тц — цъкна с език Зебедея Т. Кроукръсъл. — Има го само в овъглените томове. А от тях няма да разбереш нищо.

Огъстъс Двуперко Маккой се почеса по главата. Наистина имаше две пера, забодени в хванатата му на кок прошарена черна коса, и си личеше, че перата някога са били златисти, но сега изглеждаха доста обикновени — жълти и опърпани. Бяха му ги дали като малък.

— Бръмбарите — смени темата професор Мандалей. — Веднъж изчислих, че ако мъж като мен изяжда по шест различни вида бръмбари на ден, ще са му необходими повече от двайсет години, за да изяде всички известни бръмбари. И през тези двайсет години може да бъдат открити достатъчно нови видове, които да яде през следващите пет години. И през тези пет години може да бъдат открити достатъчно нови видове, които да яде през следващите две и половина години, и така нататък, и така нататък. Това е парадоксът на неизчерпаемостта. Нарекох го „Бръмбарът на Мандалей“. — След което добави: — Но разбира се, този, дето яде, трябва да обича бръмбари, иначе ще е доста кофти.

— Нищо им няма на бръмбарите, ако са от които трябва — отбеляза Зебедея Т. Кроукръсъл. — Точно сега нещо съм развил апетит за светулки. Май точно светлината им ми трябва.

— Доколкото светулката (*Photinus pyralis*) е по-скоро бръмбар, отколкото червей, просто не си представям как може да става за ядене — каза Мандалей.

— Може да не става за ядене — отвърна Кроукръсъл, — но те поддържа във форма. Това е. Ей сега смятам да си изпържа няколко светулки с хабанеро чушлета. Ммм.

Вирджиния Буут беше извънредно практична жена.

— Да предположим, че решим да изядем слънчевата птица от Слънчевия град. Къде трябва да я търсим? — поинтересува се тя.

Зебедея Т. Кроукръсъл се почеса по обраслата си със седемдневна брада буза (тя никога не прорастваше по-дълга; така е то със седемдневните бради).

— Ако трябва аз да я търся, ще отида в Слънчевия град по обяд в средата на лятото, ще си потърся някое удобно местенце за сядане — например кафенето на Мустафа Строхайм — и ще чакам слънчевата птица да дойде. След това ще я улова по традиционния начин и ще я сготвя също по традиционния начин.

— И какъв ще да е този традиционен начин на улавянето ѝ? — попита Джаки Нюхаус.

— Ами същият, по който славните ви предци са браконьерствали пъдпъдъци и горски яребици — отвърна Кроукръсъл.

— В мемоарите на Казанова няма нищо за лов на пъдпъдъци — възрази Джаки Нюхаус.

— Твоят праотец е бил зает човек — обясни Кроукръсъл. — Не можем да очакваме, че е записвал всичко. Но въпреки това го биваше в лова на пъдпъдъци.

— Царевични зърна и сушени боровинки, накиснати в уиски — обади се Огъстъс Двуперко Маккой. — Така са го правили моите предци.

— Точно така го правеше и Казанова — каза Кроукръсъл, — само че използваше ечемик и стафиди, и киснеше стафидите в коняк. Сам ме научи на този номер.

Джаки Нюхаус пропусна това покрай ушите си. Лесно беше да пропускаш покрай ушите си повечето от приказките на Зебедея Т. Кроукръсъл. Вместо да се задълбочи по темата Джаки Нюхаус попита:

— И къде в Слънчевия град се намира кафенето на Мустафа Строхайм?

— Където си е било винаги — в третата пресечка след стария пазар в Слънчевия град, точно преди да стигнеш до старата канавка, дето някога беше напоителен канал, а ако се озовеш пред магазина за килими на Едноокия Хаям, значи си го подминал — започна да обяснява Кроукръсъл. — Но от раздражението на физиономииите ви разбирам, че очаквате не толкова ясно и не толкова точно описание. Е, хубаво. То е в Слънчевия град, а Слънчевият град е в Кайро, в Египет, където винаги е бил, или почти винаги.

— И кой ще плати за експедиция до Слънчевия град? — попита Огъстъс Двуперко Маккой. — И кой ще участва в тази експедиция? Задавам този въпрос, макар вече да знам отговора му и този отговор да не ми харесва.

— Ами ти ще платиш, Огъстъс, а ще отидем всички — каза Зебедея Т. Кроукръсъл. — Би могъл да се досетиш, като се имат предвид задълженията ни като членове на Епикурейския клуб. А аз ще си взема готварската престилка и готварските прибори.

Огъстъс знаеше, че Кроукръсъл не беше плащал членския си внос в Епикурейския клуб от много време, но клубът щеше да покрие и неговите разноски; Кроукръсъл беше член от времето на бащата на Огъстъс. Затова каза само:

— И кога тръгваме?

Кроукръсъл го фиксира с дивия си старчески поглед и разочаровано поклати глава.

— Е, Огъстъс. Отиваме в Слънчевия град, за да уловим слънчевата птица. Кога според теб трябва да тръгнем?

— В неделя^[2]! — възкликна Вирджиния Буут. — Скъпи мои, ще тръгнем в неделя!

— Ще стане човек от теб, млада госпожице — похвали я Зебедея Т. Кроукръсъл. — Наистина ще тръгнем в неделя. След три недели. И ще отидем в Египет. В продължение на няколко дни ще ловим и ще поставяме капани за неуловимата слънчева птица от Слънчевия град, а накрая ще процедираме с нея по традиционния начин.

Професор Мандалей премигна със сивите си клепачи.

— Ама аз в понеделник имам лекции. В понеделник преподавам митология, във вторник преподавам степ, а в сряда дърворезба.

— Намери си асистент, който да ти поеме курсовете, Мандалей, о, Мандалей. В понеделник ти ще ловиш слънчевата птица — каза Зебедея Т. Кроукръсъл. — Колко други професори могат да се похвалят с това?

Изредиха се един по един да се видят с Кроукръсъл, за да обсъдят предстоящото пътешествие и да споделят опасенията си.

Зебедея Т. Кроукръсъл не притежаваше постоянно жилище. Но имаше няколко места, където можеше да бъде намерен, когато някой искаше да го намери. Рано сутрин спеше на автогарата, където пейките бяха удобни и транспортните полицаи не го закачаха; в жежките следобеди се навърташе в парка покрай статуите на отдавна забравени генерали заедно със скитниците, пияниците и наркоманите, споделяше компанията и съдържанието на бутилките им и предлагаше мнението си, което като мнение на епикуреец бе винаги уважавано, макар и невинаги желано.

Огъстъс Двуперко Маккой намери Кроукръсъл в парка; беше взел със себе си и дъщеря си Холибери Безперка Маккой. Тя беше още малка, но хитра като акула.

— Знаеш ли, цялото това нещо ми е много познато — поде Огъстъс.

— Кое нещо? — попита Зебедея.

— Всичко това. Експедицията до Египет. Слънчевата птица. Все ми се струва, че съм го чувал и преди.

Кроукръсъл кимна едва забележимо. Дъвчеше нещо от кафяв хартиен плик.

Огъстъс продължи:

— Проверих подвързаните томове на Епикурейския клуб. В един от азбучниците отпреди четирийсет години имаше нещо като препратка към слънчевата птица, но нищо повече.

— И защо така? — попита Зебедея Т. Кроукръсъл, без да спира да преглъща шумно.

Огъстъс Двуперко Маккой въздъхна.

— Намерих в хрониките съответната страница — но беше изгоряла и след това в записките на Епикурейския клуб има голямо объркване.

— Ти ядеш светулки в плик — посочи Холибери Безперка Маккой. — Видях те.

— Точно така, млада госпожице — потвърди Зебедея Т. Кроукръсъл.

— Ти помниш ли това объркване, Кроукръсъл? — попита Огъстъс.

— Помня го. Помня и тебе. Беше на възрастта на Холибери. Но винаги възниква объркване, Огъстъс, след което няма объркване. То е като изгряването и залязването на слънцето.

Същата вечер Джаки Нюхаус и професор Мандалей намериха Кроукръсъл зад релсите на гарата. Той си печеше нещо на огън в тенекиена кутия.

— Какво печеш, Кроукръсъл? — попита Джаки Нюхаус.

— Въглени — отговори Кроукръсъл. — Прочистват кръвта и пречистват духа.

На дъното на кутията имаше нарязани на ситно липови и букови съчки, целите черни и димящи.

— И наистина ли ядеш тези въглени, Кроукръсъл? — попита професор Мандалей.

В отговор Кроукръсъл си наплюнчи пръстите и извади от кутията едно въгленче, което изсъска от плюнката.

— Хубав номер — каза професор Мандалей. — Сигурно така правят и гълтачите на огън.

Кроукръсъл метна въглена в устата си и го схруска с кривите си зъби.

— Ей така — каза. — Така.

Джаки Нюхаус се изкашля.

— Истината е, че с професор Мандалей имаме сериозни опасения относно предстоящото пътешествие.

Зебедея хрусна още едно въгленче.

— Не е достатъчно. — Взе горяща главня от огъня и отхапа огненооранжевия ѝ връх. — Ето това става.

— Това е илюзия — отбеляза Джаки Нюхаус.

— Нищо подобно — надуто отвърна Зебедея Т. Кроукръсъл. — Това е бодлив бряст.

— Изпитвам сериозни опасения за всичко това — повтори Джаки Нюхаус. — Моите предци и аз имаме извънредно чувствителен инстинкт за самосъхранение, който често ни е карал да зъзнем по покриви и да се крием в блата — на крачка от закона или от господата с пушки и законни претенции — и този инстинкт за самосъхранение ми казва да не идвам в Слънчевия град с теб.

— Аз съм учен — поде след него професор Мандалей, — поради което нямам извънредно чувствителни сетива, които биха били излишни на всеки, който оценява студентски съчинения, без всъщност да чете ужасните неща. Но въпреки това намирам тази работа за изключително подозрителна. Ако тази слънчева птица е толкова вкусна, защо не съм чувал за нея?

— Чувал си, Манди. Чувал си — възрази Зебедея Т. Кроукръсъл.

— Освен това съм специалист по география от Тълса, Оклахома до Тимбукту — продължи професор Мандалей. — Но в никоя книга не съм виждал да се споменава място на име Слънчев град в Кайро.

— Не си виждал да се споменава ли? Че ти сам го преподаваш — отвърна Кроукръсъл и поръси поредния димящ въглен с лют сос, преди да го лапне и схруска.

— Изобщо не вярвам, че наистина ядеш това — подхвърли Джаки Нюхаус. — Но само като ти гледам фокусите, ми признава. Мисля, че е време да се пръждосвам.

И си тръгна. Професор Мандалей може би си тръгна с него: този човек беше толкова сив и толкова призрачен, че винаги беше ези-тура дали е тук, или го няма.

Вирджиния Буут се спъна в Зебедея Т. Кроукръсъл, докато той спеше на изтривалката ѝ в малките часове на нощта. Връщаше се от ресторант, за който трябваше да напише критика. Излезе от таксито, спъна се в Кроукръсъл и се просна на земята.

— Ама че се спънах — промърмори.

— Да, Вирджиния — каза Зебедея Т. Кроукръсъл. — Да ти се намира случайно кибрит?

— Трябва да ми се намира — отвърна тя и започна да си рови в чантата, която беше много голяма и много кафява. — Заповядай.

Зебедея Т. Кроукръсъл си носеше бутилка лилав метилов спирт, който изля в пластмасова чаша.

— Метил? — учуди се Вирджиния Буут. — Никога не съм те имала за пияч на метилов спирт, Зеби.

— Аз и не съм. Гадна работа, разлага червата и съсипва вкусовите клетки. Но по това време на нощта не намерих никъде бензин за запалки.

Той драсна една клечка и я поднесе към спирта, който започна да гори с трепкащ пламък. Изяде клечката. След това се нажабури с горящата течност и издуха огнена струя, изпепелявайки някакъв стар вестник на улицата.

— Кръсти — намуси се Вирджиния Буут, — толкова ли няма по-приятни начини за самоубийство?

Зебедея Т. Кроукръсъл ѝ се ухили с почернели зъби.

— Аз всъщност не го пия. Само се жабурия и го плюя.

— Играеш си с огъня — предупреди го тя.

— Така разбирам, че съм жив — каза Зебедея Т. Кроукръсъл.

— О, Зеб. *Развълнувана* съм. Толкова съм развълнувана. Според теб какъв вкус има слънчевата птица?

— По-плътен от този на пъдпъдъка и по-сочен от пуйката, помазен от щрауса и по-пикантен от патицата. След като го опиташ веднъж, не можеш да го забравиш никога.

— Отиваме в Египет — въодушеви се тя. — Никога не съм ходила в Египет. — След което попита: — Имаш ли къде да преспиш?

Той се разкашля и старческите му гърди се разтресоха.

— Много съм стар вече да спя по изтривалки и в канавки. Но си имам гордост.

— Е — погледна го тя, — можеш да спиш на дивана.

— Не че не съм признателен за предложението, но на автогарата има пейка, на която ми пише името.

Отблъсна се от стената и закричи достолепно по улицата.

На автогарата наистина *имаше* пейка с неговото име. Беше я подарил на автогарата, когато още беше богат, и на гърба ѝ имаше малка месингова табелка, върху която беше гравирано името му. Зебедея Т. Кроукръсъл невинаги е бил беден. Имаше времена, когато беше богат, но му беше трудно да задържа богатството. Всеки път, когато забогатяваше, откриваше, че светът се мръщи на богати хора, които се хранят в скитнически свърталища по гарите или общуват с пияници в парка, и затова пропиляваше богатството си по най-добрия начин. Тук-таме винаги оставаха парченца от него, които беше забравил, и когато понякога забравеше, че не обича да е богат, отново се отправяше в търсене на богатството и го намираще.

От седмица не се беше бръснал и космите на седемдневната му брада бяха започнали да покарват снежнобели.

Еликурейците заминаха за Египет в неделя. Бяха петима и Холибери Безперка Маккой им махаше за довиждане на летището. Много малко беше това летище, от онези, които все още позволяваха на изпращачите да махат за довиждане.

— Довиждане, татко! — извика Холибери Безперка Маккой.

Огъстъс Двуперко Маккой ѝ махна в отговор, крачейки по асфалта към малкия реактивен самолет, който щеше да измине първата отсечка от пътуването им.

— Струва ми се — поде Огъстъс Двуперко Маккой, — че си спомням, макар и смътно, ден като този, само че преди много, много време. Бях малък и махах за довиждане. Струва ми се, че тогава за последен път видях баща си и в момента изпитвам внезапно предчувствие за обреченост. — Той махна за последен път на момиченцето в края на полето, а то му махна в отговор.

— Точно толкова ентузиазирано махаше и ти тогава — съгласи се Зебедея Т. Кроукръсъл, — но според мен тя маха с малко повече апломб.

Вярно беше.

След малкия самолет пътуваха с голям самолет, след това на малък самолет, на цепелин, на гондола, на балон и на джип под наем.

Пропътуваха неравните улици на Кайро с джипа. Подминаха стария пазар и свиха в третата пресечка (ако бяха продължили, щяха да

се озоват пред канавката, която някога била напоителен канал). Самият Мустафа Строхайм седеше на стар раковинен стол на улицата. Всички маси и столове бяха на улицата, която не беше много широка.

— Добре дошли, приятели мои, в моята *кава* — приветства ги Мустафа Строхайм. — *Кава* е кафене на египетски. Искате ли чай? Или предпочитате да изиграем едно домино?

— Предпочитаме да се настаним в стаите си — каза Джаки Нюхаус.

— Аз не — заяви Зебедея Т. Кроукръсъл. — Ще спя на улицата. Достатъчно топло е и онази изтривалка ей там ми изглежда особено удобна.

— Аз ще пия кафе — поръча Огъстъс Двуперко Маккой.

— Разбира се.

— Имате ли вода? — попита професор Мандалей.

— Кой каза това? — учуди се Мустафа Строхайм. — А, ти ли, сиво човече. Извинявам се, като те видях, те помислих за нечия сянка.

— Аз ще пия чай *шекер баста* — каза Вирджиния Буут, което означаваше горещ чай със захар — и ще играя табла с всеки, на когото му стиска. Няма кой да ми се опъне на табла в Кайро, ако помня правилата.

Огъстъс Двуперко Маккой бе отведен в стаята си. Професор Мандалей бе отведен в стаята си. Джаки Нюхаус бе отведен в стаята си. Процедурата не беше дълга; в крайна сметка стаята беше една за всички. Имаше още една стая, където щеше да спи Вирджиния и трета стая за Мустафа Строхайм и семейството му.

— Какво пишеш? — попита Джаки Нюхаус.

— Процедурите, хрониките и протоколите на Епикурейския клуб — отвърна професор Мандалей. Пишеше с малка черна писалка в голяма, подвързана с кожа тетрадка. — Водих хроника на пътуването ни от самото му начало, отбелязах всички неща, които ядохме по пътя. Ще продължа да записвам, докато ядем слънчевата птица, да записвам за потомците всички вкусове и усещания, всички аромати и сокове.

— Кроукръсъл каза ли как възнамерява да сготви слънчевата птица? — попита Джаки Нюхаус.

— Каза — отговори Огъстъс Двуперко Маккой. — Каза, че щял да изпразни кутия с бира до една трета. След което ще добави към бирата билки и подправки. Ще напъха кутията с бира в кухнята на птицата и ще я постави изправена да се пече на скарата. Каза, че това бил традиционният начин.

Джаки Нюхаус изсумтя.

— На мен ми звучи съмнително модерно.

— Кроукръсъл твърди, че това е традиционният начин на приготвяне на слънчевата птица — повтори Огъстъс.

— Казах го, вярно. — Кроукръсъл се появи на стълбите. Сградата беше малка. Стълбите не бяха чак толкова далеч и стените не бяха дебели. — Най-старата бира в света е египетската бира и слънчевата птица се приготвя с нея вече цели пет хиляди години.

— Но кутията за бира е сравнително ново изобретение — възрази професор Мандалей, когато Зебедея Т. Кроукръсъл влезе през вратата. Кроукръсъл държеше в ръка чаша турско кафе, черно като катран, от което се издигаше пара като от чайник, а течността бълбукаше като тенекия с асфалт.

— Това кафе изглежда доста горещо — отбеляза Огъстъс Двуперко Маккой.

Кроукръсъл гаврътна на един дъх половината от съдържанието на чашата.

— Ами. Не кой знае колко. И освен това кутията за бира не е чак толкова ново изобретение. Навремето ги правехме от сплав от мед и калай, понякога с малко сребро, понякога без. Зависеше от ковача и от онова, което ни беше подръка. Трябваше да е нещо, което издържа на топлина. Забелязвам, че ме гледате с подозрение. Господа, помислете: разбира се, че древните египтяни са правили кутии за бира; къде иначе да си държат бирата?

Откъм масите на улицата долетя многогласен вой. Вирджиния Буут беше убедила местните да играят табла за пари и ги биеше поред. Тази жена беше акула на таблата.

Зад кафенето на Мустафа Строхайм имаше малък вътрешен двор с порутена пещ от кирпичени тухли и полуразтопена метална скара, както и стара дървена маса. Кроукръсъл прекара следващия ден в потягане и почистване на пещта и в смазване на металната скара.

— Това не изглежда да е използвано през последните четирийсет години — установи Вирджиния Буут. Вече никой не искаше да играе табла с нея и чантата ѝ беше натъпкана с мърляви пиастри.

— Има нещо вярно — отвърна Кроукръсъл. — Може и повече да са. Джини, я вземи свърши малко работа. Това е списък с нещата, които ще ми трябват от пазара. Основно билки, подправки и дървени съчки. Можеш да вземеш някое от дечурлигата на Мустафа Строхайм да ти превежда.

— С удоволствие, Кръсти.

Другите трима членове на Епикурейския клуб също си бяха намерили работа. Джаки Нюхаус се сприятеляваше с местното население, привлечено от елегантните му костюми и уменията му на цигулар. Огъстъс Двуперко Маккой правеше дълги разходки. Професор Мандалей превеждаше йероглифите, издълбани върху кирпичените тухли на пещта. Каза, че само глупак би повярвал на тези писания, според които пещта в задния двор на Мустафа Строхайм някога е била олтар на Слънцето.

— Но аз, който съм интелигентен човек, веднага виждам, че тези тухли някога, много отдавна да били част от храм и хилядолетия покъсно са били използвани отново. Много се съмнявам, че тези хора знаят истинската стойност на това, което притежават — каза той.

— О, много добре я знаят — каза Зебедея Т. Кроукръсъл. — И тези тухли не са били част от никакъв храм. Стоят си тук от пет хиляди години, откакто построихме пещта. Преди това ги строяхме от камъни.

Вирджиния Буут се върна от пазара с пълна кошница.

— Ето. Червено сандалово дърво и пачули, шушулки ванилия, стръкове лавандула и кори канела, цели индийски орехчета, глави чесън, карамфил и розмарин: всичко, каквото ми беше написал, че и отгоре.

Зебедея Т. Кроукръсъл се усмихна доволно.

— Слънчевата птица ще бъде много щастлива.

Целия следобед приготвява соса за печене. Каза, че това било знак на уважение и освен това месото на слънчевата птица било възсухо.

Епикурейците прекараха вечерта на плетените маси на улицата, а Мустафа Строхайм и семейството му им носеха чай и кафе. Зебедея Т. Кроукръсъл беше казал на епикурейците, че ще имат слънчевата птица

от Слънчевия град за обяд в неделя и че няма да е лошо предишната вечер да не ядат, за да е сигурно, че ще имат апетит.

— Предчувствам, че съм обречен — сподели същата вечер Огъстъс Двуперко Маккой, преди да заспи в леглото, което му беше прекалено малко. — И се страхувам, че причината ще дойде заедно със соса за печене.

На сутринта всички бяха много гладни. Зебедея Т. Кроукръсъл си беше сложил смешна готварска престилка, на която с идиотски зелени букви пишеше „ЦЕЛУНИ ГОТВАЧА“. Вече беше разпръснал напоените с бренди стафиди и ечемичени зърна под забравилото да расте авокадо зад къщата и подреждаше ароматната дървесина, билките и подправките върху купчина дървени въглища. Мустафа Строхайм и семейството му бяха отишли на гости на роднини в другия край на Кайро.

— Някой да има кибрит? — попита Кроукръсъл.

Джаки Нюхаус извади запалката си „Зипо“ и я подаде на Кроукръсъл, който запали сухите канелени кори и дафинови листа под въглищата. Димът се разнесе в обедния въздух.

— Пушекът от канелата и сандаловото дърво ще докара слънчевата птица — обясни Кроукръсъл.

— Откъде ще я докара? — попита Огъстъс Двуперко Маккой.

— От Слънцето. Тя спи там.

Професор Мандалей се изкашля дискретно.

— Разстоянието между Земята и Слънцето е 91 милиона мили. Най-бързата птица на света е соколът скитник, който лети с 273 мили в час. На която и да е птица, ако лети с тази скорост, ще ѝ трябват малко повече от трийсет и девет години, за да стигне дотук — ако умее да лети през тъмния и студен вакуум на космическото пространство, разбира се.

— Разбира се — съгласи се Зебедея Т. Кроукръсъл, сложи ръка над очите си, примижа и погледна нагоре. — Ето я.

Стори им се, че птицата направо излетя от слънцето; но това не можеше да е истина. В крайна сметка никой не може да погледне право към обедното слънце.

Първо на фона на слънцето и синьото небе се появи тъмен силует, а след това слънчевите лъчи обагриха перата и компанията

затаи дъх. Никой не е виждал нещо като слънчевата светлина върху перата на слънчевата птица; всеки би затаил дъх при тази гледка.

Слънчевата птица плесна веднъж с криле и започна да се спуска във все по-стесняващи се кръгове към кафенето на Мустафа Строхайм.

Птицата кацна на авокадото. Перата ѝ бяха златни и пурпурни и сребърни. Беше по-малка от пуйка, по-голяма от петел, имаше дълги крака и дълга шия като чапла, но главата ѝ беше повече като на орел.

— Много е красива — каза Вирджиния Буут. — Вижте двете ѝ големи пера на главата. Не са ли прекрасни?

— Наистина са прекрасни — съгласи се професор Мандалей.

— Някак са ми познати тези пера — обади се Огъстъс Двуперко Маккой.

— Ще отскубнем перата, преди да я опечем — заяви Зебедея Т. Кроукръсъл. — Така се прави.

Слънчевата птица подскочи на един огрян от слънцето клон на авокадото. Сияеше, сякаш перата ѝ бяха изтъкани от лъчи, изпъстрени с пурпур, зелено и златно. Започна да си чисти перата и разпери едното си крило на слънцето. Кълва и заглажда с клюн, докато постави в правилно положение и намаза всички пера. След това разпери и другото си крило и повтори процедурата. Накрая изчурулика доволно и прелетя краткото разстояние от клона до земята.

Закрачи по спечената пръст, извъръщайки насам и натам късогледия си поглед.

— Вижте! — възкликна Джаки Нюхаус. — Намери стафидите.

— Май наистина ги търси — съгласи се Огъстъс Двуперко Маккой. — И очаква да има зърна.

— Аз винаги тук ги оставям — обясни Зебедея Т. Кроукръсъл.

— Толкова е красива — възторгна се Вирджиния Буут. — Но сега отблизо ми се струва доста старичка. Очите ѝ са с пердета и краката ѝ треперят. Но е много красива.

— Птицата Бену е най-красивата от всички — каза Зебедея Т. Кроукръсъл.

Вирджиния Буут говореше добър ресторантски египетски, но иначе не разбираше и бъкел.

— Какво е Бену? — попита тя. — Така ли се казва на египетски „слънчева птица“?

— Птицата Бену — обади се професор Мандалей — гнезди в дървото Ишед, или авокадото. Има две пера на главата. Понякога бива изобразявана като чапла, а понякога като орел. Има и още, но едва ли си струва да ви го съобщавам.

— Изкълва зърната и стафидите! — възкликна Джаки Нюхаус. — И вече залита като пияница — такова достолепие, даже в пиянството!

Зебедея Т. Кроукръсъл се приближи до слънчевата птица, която крачеше напред и назад по земята под авокадото и полагаше огромни усилия да не се спъне в дългите си крака. Застана точно пред птицата и много бавно ѝ се поклони. Поклони ѝ се като старец, бавно и предпазливо, но все пак се поклони. Слънчевата птица му се поклони в отговор и падна на земята. Зебедея Т. Кроукръсъл я вдигна почтително, взе я на ръце като малко дете и я отнесе в задния двор на кафенето на Мустафа Строхайм, а другите го последваха.

Първо отскубна двете царствени пера и ги остави настрана.

След това, без да оскубва птицата, я изкорми и постави вътрешностите върху димящите съчки. Пъхна наполовина пълната с бира кутия в кухнята и сложи птицата върху скарата.

— Слънчевата птица става бързо — предупреди Кроукръсъл. — Слагайте масата.

Древните египтяни подправяли бирата с кардамон и кориандър, защото нямали хмел; тяхната бира била плътна, ароматна и утоляваща жаждата. След като пиеш такава бира, можеш да строиш пирамиди и някои го правели. Върху скарата бирата се изпаряваше във вътрешността на слънчевата птица и не даваше на месото да изсъхне. Когато огънят стигна до перата, те пламнаха като магнезий, толкова ярко, че се наложи епикурейците да извърнат очи.

Във въздуха се разнесе аромат на печено пилешко, по-плътен от петел, по-пикантен от патица. На епикурейците почнаха да им текат лигите. Беше изминало съвсем малко време, но Зебедея свали слънчевата птица от скарата и я сложи на масата. След това я обезкости с нож и разпредели димящото месо по чиниите. Поля всички парчета със сос. Постави костите право в огъня.

Всички членове на Епикурейския клуб в задния двор на кафенето на Мустафа Строхайм насядаха около старата дървена маса и се захванаха да ядат с пръсти.

— Зеби, това е невероятно! — заяви Вирджиния Буут между две хапки. — Направо се топи в устата. Божествен вкус.

— Вкус на слънце — каза Огъстъс Двуперко Маккой, набивайки както може само един огромен мъж. В едната си ръка държеше кълка, а в другата парче гърди. — Това е най-вкусното нещо, което съм ял, и не съжалявам, че го изядох, но ще ми е мъчно за дъщеря ми.

— Съвършено е — присъедини се Джаки Нюхаус. — Има вкус на любов и прекрасна музика. Има вкус на истина.

Професор Мандалей пишеше в подвързаните хроники на Епикурейския клуб. Записваше реакциите си на месото на птицата и реакциите на другите епикурейци и се опитваше, докато пише, да не капе по страниците, защото с другата си ръка държеше крило, от което отхапваше изискано.

— Странно — промърмори Джаки Нюхаус, — докато ям, ми става все по-горещо на устата и стомаха.

— Ами да. Така става. Затова е по-добре човек да се подготви предварително — каза Зебедея Т. Кроукръсъл. — Да яде въглени и светулки, за да свикне. Иначе може да е малко в повече за системата.

Зебедея Т. Кроукръсъл ядеше главата на птицата и тъкмо хрускаше костите и клюна ѝ. Докато ядеше, костите хвърляха искри между зъбите му. Той само се усмихваше и продължаваше да дъвче.

Костите на слънчевата птица в огъня пламнаха първо в оранжево, а след това в ослепително бяло. В задния двор на кафенето на Мустафа Строхайм се възцари плътна жегга, в която всичко трептеше, сякаш насядалите около масата виждаха всичко като във вода или насън.

— Толкова е вкусно! — продължаваше едновременно да говори и да яде Вирджиния Буут. — Най-вкусното нещо, което съм яла в живота си. Има вкус на младостта ми. Има вкус на вечност. — Тя си облиза пръстите и взе последното парче от чинията си. — Слънчевата птица от Слънчевия град. Има ли друго име?

— Фениксът от Хелиополис — отговори Зебедея Т. Кроукръсъл. — Това е птицата, която умира изпепелена в огъня, за да се възражда поколение след поколение. Това е птицата Бену, която е летяла над водите, когато е имало само мрак. Когато ѝ дойде времето, изгаря върху редки дърва, подправки и билки и се възражда от пепелта отново и отново, до края на света.

— Горя! — възкликна професор Мандалей. — Вътрешностите ми горят! — Отпи вода, но тя не му помогна.

— Пръстите ми — проплака Вирджиния Буут. — Погледнете ми пръстите. — Тя вдигна ръка. Пръстите ѝ сияеха отвътре, сякаш подпалени от някакъв вътрешен огън.

Въздухът вече беше толкова горещ, че можеше да изпече яйце.

Нещо изсъска и се разхвърчаха искри. Двете жълти пера в косата на Огъстъс Двуперко Маккой пламнаха като факли.

— Кроукръсъл — извика обхванатият от пламъци Джаки Нюхаус, — кажи ми честно. От колко време ядеш феникса?

— Малко повече от десет хиляди години — отвърна Зебедея. — Плюс-минус някое и друго хилядолетие. Лесно е, щом веднъж се научиш; но пък научаването е трудно. Но това е най-вкусният феникс, който съм готвил. А дали пък не е най-вкусният начин за готвене на феникс въобще?

— Годиците! — извика Вирджиния Буут. — Годиците ти изгарят!

— Така е — призна Зебедея. — Но преди да го изядеш, трябва да свикнеш с топлината. Иначе можеш да изгориш.

— Това защо съм го забравил? — завайка се Огъстъс Двуперко Маккой през обхваналите го ярки пламъци. — Защо съм забравил, че точно така са си отишли баща ми и неговият баща, и че всички те са отишли в Хелиополис да изядат феникса? И защо си го спомням чак сега?

— Защото годиците ти изгарят — обясни професор Мандалей. Беше затворил кожената книга веднага щом страницата, на която пишеше, се беше подпалила. Краищата на книгата бяха овъглени, но останалото щеше да се запази. — Когато годиците ти изгарят, спомените от тези години се връщат при теб. — Той вече изглеждаше материален в трепкация нажежен въздух и се усмихваше. Досега никой не беше виждал професор Мандалей да се усмихва.

— Докрай ли ще изгорим? — попита вече нажежената до бяло Вирджиния. — Или ще изгорим до детството си, или до призраци и ангели, за да се върнем обратно в настоящето? Няма значение. О, Кръсти, беше толкова забавно!

— Може би трябваше да има малко повече оцет в соса — каза пламтящият Джаки Нюхаус. — Струва ми се, че това месо би понесло

малко повече контраст във вкусовете. — И изчезна, оставяйки след себе си само следа от образ.

— *Chacun a son goût* — отбеляза Зебедея Т. Кроукръсъл, което на френски означаваше „всеки с вкуса си“, облиза пръстите си и поклати глава. — По-вкусно от всякога — довърши с огромно удовлетворение.

— Сбогом, Кръсти — извика Вирджиния, постави бялата си огнена ръка върху неговата за миг, а може би два.

И не остана нищо в задния двор на *кавата* (или кафенето) на Мустафа Строхайм в Хелиополис (наричан някога Слънчевия град, а сега квартал на Кайро), освен бяла пепел, която отлетя с първия порив на вятъра и се посипа на земята като пудра захар или сняг; и никой друг, освен един млад мъж с тъмна, тъмна коса, равни зъби с цвят на слонова кост и престилка, на която пишеше „ЦЕЛУНИ ГОТВАЧА“.

Малка златна птичка се размърда в дебелия слой пепел върху тухлите на печта, като току-що излюпено пиле. Нададе едно пронизително „Пиип!“ и погледна право към слънцето, както дете гледа към родителя си. Разпери криле сякаш да ги изсуши и накрая, когато беше напълно готова, полетя нагоре към слънцето и никой не я видя как отлита, освен младия мъж в двора.

В краката на младия мъж, под пепелта, останала от дървената маса, лежаха две дълги златни пера. Той ги вдигна, изтръска ги от пепелта и почтително ги прибра в джоба на самото си. Свали престилката и пое по пътя си.

Холибери Двуперка Маккой е голяма жена и има свои деца. В косата ѝ вече има сребърни нишки, заедно с черното под златните пера в кока на тила ѝ. Личи си, че перата някога са били много специални, но това трябва да е било доста отдавна. Тя е президент на Епикурейския клуб — богати и шумни сноби — и е наследила този пост преди много години от баща си.

Чувам напоследък епикурейците пак нещо да недоволстват и да говорят, че били яли всичко.

(На ХМГ — закъснял подарък за рождения ден)

---

[1] Пожизнена рента на група от лица, изплатима пропорционално на внесената сума. В случай на смърт на едно лице

делът му се разделя между останалите и така се процедира до смъртта на последния. По името на италианския банкер Лоренцо Тонти. — Б.ред. ↑

[2] Sunday (англ.) — ден на слънцето. — Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.